

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Elfizetési árak:		Vidéken:	
Helyben:			
1 óra	1 K.	1 óra	1.50 K.
3 óra	3 K.	3 óra	4.50 K.
6 óra	6 K.	6 óra	9 — K.
1 évre	12 K.	1 évre	18 — K.

Megjelenik minden hétköznap este 8 órakor.

Eszerkesztőség és kiadóhivatal:

Szent István-tér 1.

TELEFON: 202.

Egyes szám: 4 fillér.

Művelés díjazásba szerint.

Felelős szerkesztő és lapmunkácsos: Baranyay Lajos.

Ötven koronával is jegyezhető, hadikölcsön és kisebb-nagyobb jegyzésekre egyaránt 80 százalékos előleg kapható.
:: Vegye ezt mindenki számításba és akár a legkisebb tétellel is, de: jegyezzen hadikölcsönt. ::

Skatulyafejek

okoskodása és nem egyéb az a nagyhangu, hordók tetején divatos gesztussal kijelentett dübörgő szózat, hogy a nő, a nőnemű ember most már érett és beleillő, belevaló a politikába, tehát teremtsük meg és biztosítsuk örök időkre a nő politikai jogait hasonlóan a férfi jogaihoz. Skatulyafejek természetrajza ilyen csodabogarakat megenged, mert a skatulyafej sohasem alkotott, hanem csak gondolkodott és megérző elemek kijelentéseit gonddal gyűjtögette, megcsodálta, aztán nem érte fel eddigi skatulyarendszerével, aztán csinált egy új skatulyát és akkor elfogadta az újságot, de mire elkészült az elraktározással, már valának új dolgok, oh borzalom! Új eszmék döngtetik a skatulyákat.

Ha nem volnának többségben a skatulyafejek a földön, akkor a nők politikai jogai ezelőtt már jó: néhány éve meglettek volna és ma nem volna világháború, mert a nő, ha szava lett volna hozzá, nem engedte volna meg az öldöklést, és viszont, mert vannak skatulyafejek, a földön is ezek dirigálnak és most eső után végre ők is jó dolognak tartják a köpenyegét, mert anélkül csunyan megáztak, tehát vegyünk most köpenyegét, ha süt is már, vagy legalább kezd is már sütni a nap; adjunk a nőnek politikai jogokat — mikor már nem kell neki. Nem kell pedig azért, mert most már a férfi a nő nélkül is. alaposan meg fogja változtatni a világ politikai életét és képét.

Amilyen érett és arravaló volt a nő a háború előtt, hogy a férfi mellett egyenrangusítva vele politizáljon, olyan nem arra való ma és nem arravalóbb lesz a háború után.

Ime egy új kijelentés, szurdombostűre és bálmulj rajta és ne értsd, nem vesszük rossz

néven, hiszen te skatulyafej vagy és csak eső után vásárolsz köpenyegét.

A nő mindenekelőtt nő és mind ilyen az emberi nem életében legelsősorban és öntudatlanul a nő hivatását kívánja betölteni. Különösen és fokozott ösztönszerűséggel éppen e háború következtében, mikor annyira megfagyott az emberi nem. Minden nő ilyen, ma pedig rengeteg nő van a földön aránylag. Hogy hivatásának megfelelően, különös, sőt ma éppen rendkívüli módon fogja kidomborítani nőiségének minden férfit ingerlő s célzó vonását, hogy asszony-nyá, anyává lehessen.

A mai nő már nem kíván a férfihez hasonlítani, sőt még ruhájának formája, hajviselete, hangja, modora is ma már milderősebben különbözik a férfi szokásos viseletétől. Még ahol a férfi helyét is ma betölti, ott is nőiesebb ma a nő, mint volt azelőtt; mondjuk a sparhednél.

A legnehezebb időkben ma óriási és eszközt alig válogató verseny folyik a nők között a férfiert. mind férfiert.

Igen a nő nőesedik, a nő érzi, kívánja tetszeleg önmagában, mint nőben. És a férfi? A férfinem nem kíván tovább öngyilkos lenni, hanem új világrendet terem majd és dolgozik és szívesen fárad a nőért, kit nőnek lát újra és szép léleszen az élet női politizálás nélkül is. Nem messze vagyunk attól, hogy még veszedelmet is rejthet magában a ma és a jövő nőies nőjét politikával megbizni, miként veszélyt hozott ránk a férfias nőtől ezt annakidején megtagadni.

Ugy bizony, gyerünk csak egy új skatulyával, de gyorsan, mert megint bolondot csinálunk. *Zobori.*

*) Meglátszik *Zobori* cikkén, hogy a fronton itta, tehát nagy tévedésben leledzik a nőkről való felfogásában. Cikke mindenesetre annyira közérdeklő, érdekes és életbevágó, hogy több horzártsádist fog provokálni. Részünkről is, munkatársaink részéről is.

TISZA ISTVÁN, A FŐGONDNOK.

Levél a szerkesztőhöz.

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Nagy meglepéssel olvastam a Fejérmegyei Napló szombati számanak vezércikkét. Örültem annak, hogy mások is — s főleg Kegyelek ott a szerkesztőségben, akiknek a szavak elvégre is messze hallik — észrevetik a katolicizmusnak azt az infernális gyűlöletét, amely a végre megbukott Tisza István utolsó beszédeiből kiárad.

Míg a hatalmon volt, a kedves boldogult papjától örökölt ravasszággal sordinót tett a hangjára. Azt mondják — nem tudom, igaz-e — hogy a bukott kormányelnöknek nem volt jó hiszeműbb és hibebb támogatója, mint a magyar katolikus herceggimás. Ha nem akarnám is ezt hinni, erről látszik beszélni a Károly király koronázása körül történt események egész sorozata s ezt hirdette még pár hét előtt is a magyarországi szabadságharcos és szocialdemokrata sajtó.

Mégis, úgy mondom, hogy én ezt nem hiszem; de azt tudom, hogy derék, talpig becsület és egyházukért égő lelku katolikus papok is hosszú időn át úgy látták, úgy mondták, hogy Tisza István a keresztény magyarságnak ma a legerősebb oszlopa; egyedüli megmentője a régi tradícióknak, keresztény értékeknek a radikális özönvíz ellen.

Komolyan is, gúnyolódva is sokat küzdöttem baráti körben: ez ellen a felfogás ellen, nagyrészt efedménytelenül.

Most aztán olyasvalami történt, mint a *Szegény gazdagok*ban a Fatia Negrával, mikor megölik. Csak több sikerrel. Ott, mikor leakerják rántani Hátszegiről a fekete álarcot, ez — Jókai páratlan ölete ily kívánata — egy pisztolylövéssel a felismerhetlenségig szélövi a fejét, ug, hogy senki sem tudja meg, ki viselte az álarcot: itt maga Tisza István gondoskodott arról, hogy — bár csak egy pillanatra is — meglássunk, hogy a nagy, providenciális államférfiunk, az ellenzék erősekező letörőjének, a főispánok, a feltárt mamelukok és némely jóhiszemű kis és nagy katolikus papok szerint a keresztény Magyarország megmentőjének

álarca mögött nem rejtőzött más, mint — a református főgondnok.

Látja Szerkesztő Ur, mi, az élet apró jelenségeit szűzösen figyelő, vizsgáló apró emberek ezt már régen tudtuk. Mi tudtuk és látjuk azt, mint iparkodott a bihari újrórt a kedves papjainak receptje szerint bekötni a papság és főpapság szemét és fejét. Igaz, hogy az öreg ezt több sikerrel csinálta, hisz ő Rómában is sikerrel járt. De itthon, ugylátszik, a fiúnak is sikerült elhitetnie, hogy a magyar katolikus egyháznak — ami java még van — lelki és anyagi, megmaradását, védelmét neki, a pozitív hitű (?) keresztény államférfiunk fogja köszönhetni. (Akiről, melleleg szólva, nemrég olvastuk, hogy mint református főgondnok, kézzel-lábbal harcolt azért, hogy az urvacora-hivallásából dobja ki a magyar reformált vallás a feltámadásról szóló hitágazatot.)

De messze elkalandoztam a tárgyamtól. Térjünk vissza. A Fejérmegyei Napló, általában fentebb dicsért szombati vezércikke — igen helyesen — úgy látja, hogy mikor a bukott miniszterelnök *heccáplánokról* beszélt, tulajdonképpen az ő katolikus gyűlöletének ad önkéntelenül kifejezést.

A munkapárt előtt tartott csütörtöki búcsúbeszédeiben aztán rádőlt az Tisza István erre a kijelentésére, mikor azt mondja: (Ha a teljesen általános választójogot megvalósítanánk)... a magyar közéletet kiszolgáltatnánk a felekezeti, nemzetiségi és közjogi legszűzöb demagógiának.

Tehát most már nem a radikáliszmustól félti az országot. Nem, sőt hatyudalában ismétellen hangsúlyozza, hogy az ipari munkásságnak értelmességét a legvégső határig kész lett volna a választójoggal honorálni. A cirkuszi ároba, vagy műlovarnó, vagy dummer August, vagy mit tudom én kinek a légbebi búcsúokója ez a szocialdemokrata publikum számára. Szóval: mint látjuk, a Buchinger Manóék népével tudna ő szót érteni, ha ideje lenne hozzá.

A Károlyi Mihályékat Tisza István sohasem félté igazán. Száz meg száz nyilatkozatával

adott kifejezést a közjogi ellenzék iránt érzett mélyebb megvetésének. Tehát az a letehető alulcsúzott mondat nem ezek miatt mondódott. Egyébként is Károlyi Mihály, meg a társai minden közjogi radikálisnak dacára is vannak annyira jó hazafiak és magyarok, hogy tőlük nem kell félteni az országot. S Tisza István nem olyan főkefej, hogy ezt ne tudná.

Ami a nemzetiségi veszedelem emlegetését illeti, itt is sem sulyos. A magyarországi kevésbé megbízható nemzetiségekkel Tisza beszéde más helyen foglalkozik behatóbban. S amennyiben azokat ott letergyálja, főleg az erdélyrészi románokat, annyiban ugyanott végez velük, mint felekezettel is. Hisz ott faj és felekezet egybeesik, egyet jelent.

Ha tehát itt a nemzetiségek mellett ismét felekezettel is említi és ennek demagógiájától félti a magyar közéletet, akkor itt egy másik, nem nemzetiségi felekezetről lehet csak szó. Keressük meg tehát ezt a felekezetet.

A protestánsokat aligha érintette. Nem, ezekről nem gondolhatta Tisza István, hogy veszedelmesek a hazára. A zsidókra? Ugyan ne tréfáljunk!

Egyetlen számottevő „felekezet” van még az országban. A katolikus „felekezet”, a „hecc-káplánok” felekezete. Igaz, hogy véletlenül Szent István is, — aki ezt a hazát megalapította, — ehhez a „felekezethez” tartozott. Béla király is — aki restaurálta. Nagy Lajos is — aki három tengerig vitte a határát. Mátyás is — a nagy, az igazságos. Rá-

közi is — ahogyan volt valamelyes hazafi, csakenny István is. No meg Deák Ferenc is. Meg még néhány mások is. — Ez az az alulcsúzott mondat, amely az erdélyi románokat, a galiciánokat, a bukovinaiakat, a gimészt meg az orosz szorost, meg az iszoniakat.

S mégis ne csodálkozzék Szerkesztő Uram, igazán mondom, Tisza István ezekre gondolt, mint a fentebbi kirekesztési módszer ezt mutatja. Hogy még világosabb legyen ez a beszéd, arról maga Tisza István gondoskodott. Ő maga beszélt „bárhova elvezethető értelmetlen tömegekről.” Hol, kinek vannak Magyarországon tömegei? A szocialdemokrata tömegektől nem fél Tisza István. A református tömegektől sem. A román és szerb tömegekkel már a nemzetiségek során végezett. Egy tömeg van még Magyarországon: a katolikus tömeg. A katolikus nép tömege. Az, amelyik a Karszi sziklát, Galicia püsztáit vérvével öntözi. Amelyik itthon a földet verjeitékével termékenyíti. Ezek a Tisza István veszedelmes tömegei.

Igazán, hála Istennek, hogy ez az obscurus fejű fanatikus magyar Cromwell (gondolom, egyszer egy tisztelő) nevezte így, persze az én jelezőim nélkül) elhasalt.

Ne is álljon talpra soha! Mert a szabadkőművesekkel, szocialdemokratákkal s egyéb radikálisokkal majd csak megbirkózunk valahogy, de az ilyen „erőskezű” konzervatív, hívő keresztény (?) Cromwelléktől mentsen meg bennünket az Isten! Mert ezek, amíg szem-

forogató farizensséggel kifele néz, mutatják, hogy minden valóság gondvilágára paratartás, részrehajlásra, és, addig kell, amíg vannak hangok, hogy egy kanál vízben megfojtandó katolikus testvéreiket. Az az első, igaz Cromwell anno dazumi tudvalegőleg a megfiszított evangélium szeretet nevében s Isten dicsőségére

szerszám gyilkolta és tiz-huzarenczára adta el rabzolgáknak a katolikus iréket.

Mint a mi saiat külön Cromwellnek évtelen hangu hatyradatából lájuk, nála csak egy baj van: hogy háromszáz évvel később született, mint ő szeretné.

Tisztelettel

Néppárti.

SZOBORMEGÁLDÁS.

Az árvaház ünnepe.

Pünkösdi hétfőjén áldotta meg dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök az árvaház parkjában felállított órangyal szobrot. A megáldással kapcsolatban a Szent Vencel főnök vezetésével az Árvaház növendékei kedves fin népséggel rendeztek, s azon a fő pásztorral együtt nagyszámú közönség vett részt. A szobrot az árvaház az Órangyal-társulat fehér ruhás serege vette körül; mind egyik gyermek kezében pünkösdi rózsát díszelt. Az ünnepély két szép megható alkalmi költemény elszavalásával kezdődött, s azt két árvaházi növendék adta elő. Az egyházi megáldás után a megyéspüspök a szobor előtt beszédet mondott a közönséghez. Azt mondta, hogy a szoborunk legszebb koszorúja nem az, amit virágból fonnak rája, hanem a gyermekesereg, mely azt körülveszi. Es jó helyen áll a szobor épen ebben a házban. Az ember ugyan nem lehet angyallá, de angyalul teszi őt az irgalmas szeretet, mely a szegényt s árvát fölkarolja s számára egyebek közt ilyen

hajlékot emel, aminő a szobor háttérül szolgáló árvák háza. És a szobor arca kifele néz: Székesfehérvár utcáira s házaira, bizony nagy szükség van arra, hogy az illetet művész köbe gyurt gondolatát, a mély hitet, a könyörülő jóságot s a szépek s nemesnek szeretetét sugározza szüntelenül a város lakóinak lelkébe. A főpásztor nagy elismeréssel szólt a szobor alkotójáról, Maugsch Gyuláról, mert annyi szépséget tudott a hideg kőből kihozni illetőleg a saját lelkéből abba bonteni. Városunknak valóban nagy tisztességére válik, hogy ő magunknak mondhatjuk s örömmünk fokozódik, amint az ő Istentől megáldott tehetségének egyre zebb s erősebb kibontakozását szemléljük.

A beszéd után a közönség a díszterembe vonult, s ott az árvaház kis műkedvelői színdarabot adtak elő és művészién bájos énekekkel gyönyörködtették a jelenvöltoakat. A színdarab kedves ötletességgel fölvonulottsá az Árvaház elhunyt jötevőinek szel-

Ha nem jegyzünk néhány millárdot — magunknak, majd annál többet kell jegyeznünk — ellenségeinknek!

TÁRCA.

Miért kell az ételeket megfőzni?

Irtá: Hajós József.

II.

A főzés második célja az, hogy az élelmiszereket élvezhetővé tegyék. Minél izletesebb az étel, annál táplálóbb, mert elősegíti az étvágyedvek kiválasztását.

Ugyanis kísérletezések révén kitudt, hogy a gyomornedv elválasztása csak bizonyos ingerekre indul meg, de már lélektani hatásokra is megindulhat, mint pl. valamely étel látására, elgondolására. E hatásokra kiválasztódó gyomornedvet étvágyedvnek is nevezik. Az étvágyedvek jelentékeny szerepe van a gyomor-emésztés elkezdésénél.

Miként a lélektani hatások a gyomornedv kiválasztását előmozdítják, úgy meg is akadályozhatják, pl. kellemetlenség, rossz hír, undorító étel látása: a már megindult étvágyedv kiválasztást s vele az emésztést megállíthatja. Ilyenkor, elmegy az ember étvágya”. Minél fejlettebb intelligenciájú valaki, rendszert annál érzékenyebb minden tekintetben a lélektani hatások iránt. Ez az oka annak, hogy szervelettani

szempontból közömbös, az, hogy minő környezetben, miként készített és miként szervizozott ételeket eszünk. Izlésesen terített asztalnál, kelően fűszerezett, rendesen felállított egyszerű étel is jobban esik, táplálóbban hat a szervezetre a művelt embernél, mintha valamely piszkos tanyán kellene drága csemegéket és összedobált húsfeleket ennie. A művelten emberre elféle lélektani hatások alig hatnak zavaróan. A durvaleltű sátoros cigány pl. füstös vacskában jó étvágygal eszi a dögust.

Már Bertholot vegyész tudós igérté, hogy a vegyészeti laboratoriumban sikerül majd összeállítani a táplálkozáshoz szükséges tiszta elemeket, s azokat majd annyira tömöríti, hogy egy napra való táplálékunkat a melélny zsebébe raktározhatjuk. E jóslat részben már valóra vált, de azért nem szüntek meg a táplálkozás szervi élettanának alapretjélei s nem vált feleslegessé a főzés.

Bár a vegyészettnek régóta egyik legfőbb vágya: vajha sikerülne a tápanyagokat mesterségesen előállítani, azért a tápanyagok szerkezetéről való vegyi ismeretünk még hiányosak. A zsirok összetételét alig ismerjük, a magasabb rendű cukorfélék szerkezetét még kevésbé, a foszforvegyületek és egyes fehérjefélék összetétele még ismeretlen.

Mivel a szervezetet a tápanyagok egyszerű alkatrészeivel is sikerül táplálni, azért most már nem z bonyolult tápanyagok előállításán fáradoznak, hanem azoknak egyes alkatrészeit állítják elő. A betegek táplálása ma már új uton halad. Egyik vegyészeti gyár évek óta készít alkatrészeire bontott húst („Erepton”). A vérnek és más fehérjéknek felbontása hasonló sikerrel történt. A bél felszívja a készítményeket, a szervezet pedig értékesíti.

Mindennek dacára a tudományos főzés és módjának, vagyis a tápanyagok mesterséges előállításának nagy gyakorlati jelentősége rendes körülmények közli aligha lesz, miként ezt Abderhalden tanár a hallei egyetem világhírű élettan tudosa is véli s azzal magyarázza véleményét, hogy az ember a növényekkel nem konkurálhat. A növény sokkal olcsóbban és célszerebben készíti a tápanyagokat mint a vegyész. A laboratoriumi termék valószínűleg nem is lenne elég izletes, ez pedig nagy hátrány. Ha a vegyi keverékből valamely fontos alkatrészt kifejezték, nagy baj származnék.

A konyhaművészetnek már az említett okokból is nagy szerepe van.

Bizonyára a táplálék megválasztási és az emberi szervezet közt van valami fiziológiai összefüggés, mert tény az, hogy bizo-

nyoson ételek összeállítása az emésztésre és anyagcsereére hasznos, másféle pedig ártalmas. Azonban nehéz volna megmondani a ténynek fiziológiai okait. Nem tudjuk pl. hogy a legtöbb embernek miért nem izlet a peccsenyék cukorsüteményekkel együtt fogyasztva, vagy hogy miért nem tudják legtöbbben mellőzni a kenyér élvezését.

Igaz ugyan, hogy a megoldások részben a szokás eredményeké tekintendők. Valószínű az is, hogy bizonyos ételek szokásos összeállítása esetleg valakinek véletlen felfedezésében gyökerezik. Az illető többször készítet ételeket ugyanolyan módon, később a szokás a módot általánosította s az divattá vált, mint pl. némely ruhadarabok viselése. A divattal táplálkozás terén is szertelenség járhat együtt. Divat pl. Kínában megenni a patkányt, a talian megenni a macskát, mi meg irántunk tőle; — a paraszt ember szerint az „urak sok dicsónságot megessenek”. Egyébként az „egyéni izlés” a táplálkozás terén is érvényesülhet, miként pl. a cserebogár evésnél is érvényre jut.

Liebig, a nagy vegyertan tudós joggal állíthatja, hogy a tapasztalt szakács az ő ösztöne és izlése által vezérle: az ételeknek kiválasztását, összeállítását, elkészítését és sorrendjét úgy határozza meg, hogy az a gyakorlati érték-

Jemeit: Megjöttek Simor primás, Rónay Jácint prépost, Kaiser doktor, Tóthényi Antal, Felmaier István, Nagy Sándor s Bach Krisztina a szeretett főnöknő és elmondották, hogy az embert a siron tulra is elkíséri s ott is boldogítja az életben gyakorolt jótétemény, vagyis inkább csupán ez kíséri el, a többi mind elhagyja őt és semmivé foszlik szét. Kifűnő szemléletű előadás volt ez s főlhívás a nagyszívű elődök művének folytatására. A himpusz után a fópásztor a községszög nevében megköszönte a kis műveleők iparkodását s a kedves nővérek nagy munkáját, akiknek szorgalma, lelkesedése és hozzáértése ilyen szép dolgokat tud produkálni. Az ünnepeken részvett dr. Saára Gyula polgármester is s ott láttuk az árvalányi bizottság tagjait, a káptalani tagokat és igen sokat városunk előkelőségéből.

Székesfehérvár közéletének.

Beszélnék a számok.

A városi közéletet nagy arányairól beszélnek az alábbi számok. Az áprilisi forgalom statisztikája a következőképen szól:

Pénztárforgalom volt áprilisban:	
Bevételek összege	84270-27 K.
Kiadások	83608-96 K.
Összeforgalom	167876-23 K.
Pénztári egyenleg ápr. 30-án	1378-90 K.
Az áruforgalom volt:	
Erkezett áruk értéke (lisztnevet)	180848-81 K.
Erkezett áruk értéke (különtétele)	78501-30 K.
Összesen	209345-14 K.

ben mindazt felülmúlja, amit a vegytan, a fiziológia a táplálkozásra vonatkozólag létesített. Cohnheim heidelbergi tanár, a világhírű fiziológus má is vallja e véleményét és állítja, hogy Liebignek ezt a rezignáló vallomását napjainkban is alá kell írunk.

Késztelen, hogy a tápláló anyag megválasztása és az emberi szervezet közt van fiziológiai összefüggés, de annak érvényesülő törvényeit nem a tápláló anyag sem a szervezet határozza meg, hanem ez értelmes Törvényhozó, a Teremtő.

Maga a táplálkozás folyamata egy célszerűségi nagy tény a természet rendjében. Nemrég Stoklasa, a prágai egyetemen a növénytan tanára így nyilatkozott: „A vegyszerek az a törekvése, hogy az emberiséget felszabadítsák a növény és állatvilágból való táplálkozás járma alól: pusztán álom! Mert a növény szervezete sokkal gyorsabban és ami nagyon fontos, célszerűbben dolgozik. A jövőd élet vegyszertani kutatások főfeladata, hogy a rádium-emanáció s egyéb eszközök felhasználásával a növényeket fejlettségük fokozottabb, dubbab tenyésztetve.”

Végeztül röviden a sütés főzés történetéről.

Az ősember a tüzelesztés módját már a kultúra hajnalhasadásakor felfedezte. Néprajzi párhuzamok

Kiadott áruk értéke (lisztnevet)	110860-57 K.
Kiadott áruk értéke (különtétele)	112111-83 K.
Összesen	222972-40 K.
Összeforgalom	492317-51 K.
Detail üzletek kiadott áruk értéke	130827-37 K.
Detail üzlet befizetései	92301-71 K.
A közforgalmi iroda befizetései	62886-52 K.
Polyószámánál 321900-11 K. forgalmazott az üzlet. Kötetelése apr. 30-án 99239 K 67 fillér.	

HIREK.

— Székesfehérvár üdvözli a királyt. Dr. Holly Géza városi bizottsági tag a törvényhatóság tekintélyes részének aláírásával indítványt ad be a közgyűléshez, s abban annak az óhajnak ad kifejezést, hogy a Heves, Hont, Küküllő még más megyebeli akarnokságokat (Tisza bukásával ezek is megbuktak már) Székesfehérvár egyáltalában ne tárgyalja, hanem menesse az irradárba. Helyette intézzen üdvözölő és hódoló feliratot a királyhoz, s abban csatlakozásukat fejezzék ki a választójognak a legszelebb alapokon való kiterjesztéséhez, abban a felfogásban, amiként maga a király és az ország komoly ellenzéki politikusai akarják.

— Hálaadó Istenisztelet. A székesfehérvári jótékony nőegylet május 31-én 9 órakor tartja a székesgyűlésében hálaadó isteniszteletét s arra az egyesület tagjai: Szogyény Marich Julia védnök ezton hívja meg.

révén következtetbe, hogy a sütés előbb volt ismeretes, mint a főzés. A pápuak és a tasman benszülőitek még nemrég is a nyílt tűzre dobált húsételeiket s félegyeten ették. Az ausztrálégeknek némely törzsenél szokás, hogy a földre árkot ásnak, azt kirkájk tűzben forróvá tett kőlapokkal, ezekre ráhelyezik az egész állatot, befödik fűszerekkel s feleje szintén forró követeket helyeznek, így három óra alatt a hús megsül. A kamcsaládok alkalmaznak a husszártást és megfűstölést, de a tűzön való süttést nem gyakorolják.

A valóságos főzés legegyszerűbb módja az volt, hogy faedényekbe öntötték a vizet s tüzes kődabarak beledobása által felforralták a megfőzendő táplálékkal együtt. Így főztek Közép-Ázsia némely pásztornépei és az Uj-Hebridák benszülőite, de faedény helyett általában tömlőket használnak.

Későbbi időkben a faedényt vagy fonott kosarat belül sárral bevonták, hogy a folyadék ki ne szívárognon belőle, mikor az ilyen edényt a tűzre helyezték, a kálsó fa vagy növényi rész elégeti, a sárbevonatból pedig cserépedény lett, s azon a fonásdisztés megmaradt később is ornamentika alakjában. Ez edénykészítés tökéletesítésével kapcsolatban a konyha tennékei mindinkább izletesebbekké váltak. A főzést a franciák valóságos művészetté fejlesztették.

— Katonai előléptetések. Dr. Schmödz József törvényeszei jegyző, a 82. tábori gyűseandó tartalékos tüzérhadnagyát főhadnaggyá léptették elő. Szent-Györgyi (Schmödz) Anasztáz középiskola tanárt, 69. gyalogezredbeli tartalékos kadetkör-mestert tartalékos zászlóssá nevezték ki.

— Katonai kintüntetések. Csapó Zoltán tart. hadnagy 8. oszt. katonai érdemkeresztet a hadi ékítménnyel, Kling Zoltán legfelsőbb dícséző elismerést, Liptó szentiványi Szent-Iványi Miklós százados porosz kir. 2. oszt. vaskeresztet, szandai Sreter István ezredes egy honvédegyalog dandár parancsnoka porosz kir. I.-s oszt vaskeresztet kaptak a 17. houv. gy. e.-ben.

— Kongreganisták felvétele. Évről-évre tavasz táján, májusi virágnáyláskor új virágok nyílnak a Boldogságos Szűz kertjében. Az idén pünkösdi hétfejen délután vette fel Prohászka Ottokár dr. megyéspüspök a zárdai két leánykongregáció új tagjait, számszerint negyvenkilencet, gyönyörű, közvetlen beszédben fejtegetve a Mária kongregáció lényeges hivatását. A templomot egészen megöltő községszög örvendő szeretettel volt tanuja a szebb jövő zálogát jelentő, megható felavatási ünnepnek.

— A közvágóhid állatorvosa. A főispán Székesfehérvár közvágóhidjának állatorvosává Veszely Ernő állatorvost nevezte ki. Veszely már évek óta a közvágóhid vezetője s most ez állásában véglegesítette a főispán.

— A Gazdakör közgyűlése. Székesfehérvár gazdaköre Pünkösdi ünnepén tartotta közgyűlését dr. Saára Gyula polgármester elnöklete alatt. A közgyűlés a pénztári jelentéseket tudomásul vette s a régi tisztikart egyhangulag három évi időtartamra újra megválasztotta. Elhatározták, hogy két vetőgépet beszeresnek. A katonaságot pedig felkértek, hogy a vetésekre az idén különösen ügyeljen és ne tiporja le gyakorlatások alkalmával.

— Iskolahír. A cisztercita rend székesfehérvári főgimnáziumában az érettségi vizsgálatok május. 30-án lesznek. Junius 1 és 2-án a mágnávizsgálatokat tartják meg.

— Öt éves találkozó. Tanulmányait végzett leányok öt-tíz éves találkózót beigérol, szent és becsületozsal sulyosbitott fogadkozas rendszerint kutba szokott esni. A találkozó a legtozobosz, csaknem mindig, elmarad. Hogy miért, arról sokal lehetne beszélni. — Örvendetesen kedves kivételt csináltak most pünkösdi hétfője a felsőbb leányiskola 1912-ben végzett növendékei. Jó kétharmadrészk összejöttek e napon, hogy régi barátságát, szeretét megújítsa, megerősítse. Délelött egybegyűltek öreg, rozoga iskolájukban s azután testületileg vonultak ki épen öt év előtt vártatlanul elhunyt igazgatójuk Mátskássy Rózsa sírházhoz s azt gyönyörűen felvirágozták. Majd tanárukkal együtt szent misét hallgattak a Szent Imre Nonviktus kápolnájában.

Szent mise alatt a felsőbb leányiskola jelenlegi növendékeinek válogatott csoportja énekel. Misa után a konviktus kedves, üde kertjében páratlanul kedélyes viládsreggeli következett. A szép hely átengedése az intézet vendégszerelő praefektusának, mint házigazdának, a menő találkozóknak, a felszolgálás a felsőbb leányiskola jelenlegi három kedves, ötödik osztályos növendékének volt az érdeme. A kis társaság tanári körében a legkedélyesebb hangulatban sokáig együtt maradt. A találkozó névsora: Balogh Dusi, Klökner Mária; Kövesy Mária, Lángos Anna, Naszladi Rózi, Orbán Erzi, Reviczkykne, Ároky Margit, Steiner Piroška, Szabó Piroška, Székely Mária, Tunner Irén. Végül újabb öltöve meging megfogadatik összevételüket s amint a mellékelt példa mutatja és igéri, a leányok általános rossz szokása ellenére meg is fogják tartani.

— A lövészkerti hangversenyek. Pünkösdi mindkét ünnepen rendezett lövészkerti Rác Pali féle hangversenyek minden tekintetben jól sikerültek, s jelentős összeget hoztak a Hadsegélyző pénztárának. Legközelebb ismét lesz hangverseny s akkor egyéb kedélyes szórakozásról is gondoskodnak.

— Ö. H. J. szervezkedése Nagyperkátán. Megszivlelt indítvány. Pünkösdi vasárnap litánia utánra összehívta Kéri Ferenc plébános a fiúiskolába hívelt, hogy a hadiözveggek s árak nyomorúságos jelenét s jövőjét ajánlja hívei figyelmébe s az Ö. H. J. célját, akcióját megismertesse. Ugyanis Péchy dr. honvédszázados és a hadsegélyző hivatal kevesellette, hogy Nagy és Kisperkátárol havonkint csak 17 koronát ajánlottak fel, miért is az ügyet a plébános figyelmébe, szeretetébe ajánlotta. A gyűlésen sokan megjelentek; Györy Teréz grófnő is részvett s közismert jótékonyaságától indítva azt az igazságot s méltányos indítványt tette, hogy mindenki, akinek csak földje van, minden hold földje után fizessen 1—1 koronát a nemes célra, saját részéről 6400 hold földje után kész letenni az összeget, ha a község lakossága maga részéről is hozzájárul s azon lesz, hogy unokaöcse gróf Szapáry László előadott birtoka is kivegye részét az adományból így Kis és Nagyperkátá részéről 21 ezer korona folyhatna be a hadiözveggek s árak javára. Az indítvány helyeslésre talált, most már a község lakosságán mulik hogy tetest is öltösn.

— Hadikölcsonk-plakát. Ha megnéztél jól igen tisztelt publikum az újságok pünkösdi számain, ha sétál alatt megálltál a kirakatok előtt, ha utaznál és a vasutállomásokon jól körülnézel, ha sórt íjtál a vendéglőben s a falra tekintettel, ha feketézélt a kávéházban és az oszlopokra esett a tekinteted, akkor egy plakátot láttál. Hatáman testti káron Van rajta puszkával és gyilkolozerszámmal és aláírással, hogy: siessetek hadikölcsonk jegyzni. A katoná tehát magyar baka akar lenni. A titáni kézdeimet kifejező magyar baka. A minden erejét megtesztö, a minden elszántságra kész magyar baka. A világ által megbámult magyar hőnök. A legedessé vált magyar harcölő testöer. Nem láttál e hadikölcsonkplakátot

valami felháborító különlegességet? Valami örült hűlyeséget? A magyar katonát ábrázolni akár képen egy bajszatlan, furcsán lehetetlen orru, kabarárcu valakit találunk. És az magyar honyéd akar lenni. Hát kérjük szépen: bajszatlan a magyar ember? Lehetetlen, hétrégtörbe, uborkaorra van a magyar embernek? Hát kabarárcu a magyar ember arca? Engedelmet kérünk, de ha valaki nem tud magyar arcot rajzolni, hát ne rajzoljon. Vagy tud, csak nem akar? Ez esetben még inkább meg kell bélyegezni az ilyen plakátot és csinálót. Megérdemelne, hogy az isonzófrontra küldjék magyar ar tanulmányozására.

— **Cseplőgépek** összeírása. Az aratási, illetve a cseplési üdény közeletével a törvényhatóság rendeletet kapott s az szerint az összes járgányos és locomobil-üzemű cseplőgépek nyilvántartása felülvizsgálendő, pontosan feltüntetendők a tulajdonos személyében beállott változások, hogy a cseplési idő bekövetkeztével a cseplőgépek kellő ellenőrzése elé akadályok ne vetődjenek.

— **Rekvirálni fogják a marhákat** is. A vágómarha beszerzése a hadrakelt sereg részére Magyar országon mindinkább nehézségekbe ütközik. A feltétlenül szükséges mennyiség aránylag nagyobbrészt Ausztriában kellett beszerezni, mivel a megállapított kvóta Magyarországon megközelítőleg sem volt lezsalálható. Minthogy ez állapot a hadrakelt sereg feltételénél szükséges élelmézes szemponyjából többé fenn nem tartható, a cs. és kir. hadügyminiszterium a m. kir. földművelésügyi miniszteriummal egyetértéssel május és június havára a cs. és kir. Hadügyminiszterium Vágómarha Bevásárlási Központjának magasabb árakat engedélyezett, ez árak azonban július havától kezdődőleg minden hónapban — rendszeresen lejjebb fognak szállítani. Ebben megállapodás jött létre arra — névze is, hogy ha a magasabb árak mellett a Magyarországra nézve megállapított kvóta a mai szabad vásárlással előteremtkező nem lenne, úgy a m. kir. földművelésügyi miniszterium a rendkívüli helyzet által indokolt súlyos rendszabályokhoz fog folyamodni, hogy a hadvezetőség szükségletét kényszereszközök igénybevételével biztosítsa. A cs. és kir. hadügyminiszterium Vágómarha Bevásárlási Központja egyelőre megkísérli, hogy a szokásos vásárlás, a vágómarha tulajdonosok önkéntes felajánlása által biztosítsa a szükséglet fedezését. Ennek ez közlésére Fejermegye területére kirendeltséget szervezett. A kirendeltség vezetője Winkler József Székesfehérvárot a Magnar Király szállóban intézi az ügyeket. Akinek nagyobb állománya van, az egyenesen a kirendeltség vezetőjéhez forduljon. A kisebb állományok pedig a vásárokat hajthatók fel és ott adandók át a Vágómarha bevásárlási központi igazolvánnyal ellátott bevásárlónak. Ne felejtjük el, hogy június végéig magasabb árakat fizetnek és ha a bevásárlás eredménye nem lesz kielégítő, jön a rekvirálás.

— **Bőjtörjén hajszesz** korpásodás, hajhullás ellen; ávegye 2 korona, kapható Szücs Róbert gyógyszerárterében.

— **Elsőpörtek**. Ne tessék valami világeseményre gondolni tisztelt Főszekeresz úr, csapnár arról van szó, hogy engem és néhány szat utatársamat elsőpörtek a vasúti peronról. Tudniillik pünkösdi reggelén utaztam. Az ótórás kanizsival utaztam. Az öt óras vonat alatt hét órát kell érteni, mert akkor szokott beérkezni Székesfehérvárra. Ebből tehát az következik, hogy az öt és a hét között levő időt szépen átvarakoztuk. Teljes nyugodtsággal, mindaddig, míg valahonnan elő nem bujt egy marcona vasúts és felöntözte a peront. Engem is felöntözött. Másokat is. Ámbátor udvarias volt és mondta, hogy menjenek *odébb*. És *odébb* mentünk. De hát *odébb* is öntöztek. Mindenütt öntöztek, csak a sinek között nem. Oda azonban nem szabad menni, mert könnyen megtörténhetik, hogy valamelyik utas elgázolja a vonatot és a vasut pert indít kártérítésért. *Miköz* azután a tisztelt vasutas ur már kiöntözte megadott, illetve amikor már a vizet kiöntözte, jött egy másik s az söprőni kezdett Es söpört. Alul engem is megöpört. Ez egyáltalában nem boszantott.

Csupán azt sajnáltam, hogy otthon szívesen kisüvikoltam a cipőmet. No de hát száz viccek is komolyság a vége, kérdem, miért kell akkor söprőni a peront, amikor zsufoleva van közönséggel? Nem lehet korábban elvégezni, amikor még nincs ott a publikum? Megjegyzendő, hogy e söprési utasboszantás nem először történik. Telen a folyosóról szoktak kisseperni benünket. A váróteremből is kispereket márt. Ugylátszik, előírás szerint öt óra után kell seperni. Ez persze még abból az időből való intézkedés, amikor a vonat öt órakor tényleg megérkezett. Most azonban a vonatok órákhozatt késnek, a söprési idő azért megmaradt. Szíveskedjenek ez utolsó mohikánt is eltüntetni a vasut régi pontosságából. Maradtam kiváló tisztelettel egy *elsőpörti* utas.

— A burgonya maximális ára a hivatalos lap közli, hogy a burgonyának miniszteri rendelettel megállapított ára az 1917. évi termésre június 15. kezdődőleg sem vonatkozik, Az 1917. évi termésű burgonyát szállítani csak az Orsz. Burgonyaközvetítő Iroda hozzájárulásával, vagy a földműgyi miniszter külön engedélyével lehet.

— **Rövid hírek.**
Fedák Sári birtokvásárlása. Fedák Sári megvásárolta másfél-millió koronáért Oberdorff Hugó gróf királypuszta nevű birtokát Hént vármegyében. Ime az első primadonna-uraság.

— **Gépszállás.** Fejes Bertalan Deák Ferenc utcai gépgyárából 1000 korona értékű gépsziját loptak el. A rendőrség keresi a tolvajt.

— **Kéménytűz.** Albert János pékmester Budai út 94 számú házában kéménytűz volt. Idejében észrevették és lokalizálták.

— **Sesületek érkeztek.** Május 27-én 306 sebesült, köztük 13 súlyosan sebesült, 28-án 170 és 29-én 226 sebesült, köztük 150 súlyosan sebesült érkezett Székesfehérvárra és a helyi hadikórházakban helyezték el őket. Elhelyezték a legnagyobb figyelemmel és gondallal történt.

— **Cipőtoivajlás.** Szabó Anna Könyökök 10. szám alatti lakostól 2 pár cipőt 200 korona értékben elloptak. A tolvajlist valószínűleg kána követte el.

— **Szőlőkötöző.** A városi közéletmezés szőlőkötöző zsinéget vásárolt s azt a városi boltban fogja árusítani.

— **Öngyilkos leány** Kovács Julianna. Könyökök 6 szám alatti lakos sublimátot ivott. Sülyos sérüléseivel a Szent György kórházba szállították.

— **Segélyfizetés.** Harctéren el-esett és eltűnt katonák családjaik segélyfizetése június hóra A—K csütörtökön délelőtt 10—12 ig. L—Z pénteken délelőtt 8—10 ig. — Harctéren rokkantá lett katonák segélyfizetése csütörtökön, május 31-én délelőtt 8—10 óráig.

— **Újítás a nő reform-fűzők terén;** gyári lerakatot sikerült szerezem oly higienikus „Rádium-reform-fűzőkből, melyek a gyomrot teljesen szabadon hagyják, csak a hasat és csipőt fűzik, kényelmes járást és szabad mozgásbiztosítanak, üllésnél nem hátrányosak — Vételnél feltétlen csak „Rádium” fűzőt tessék kérni! — Egyedüli elárúsítás egész megyére Verme Frigyesnél. Biouss udjón ságok állandó raktára.

— **Szeplő, májfolt pürsenés,** arcisztátlanság ápolására biztos hatású szer a „Korona tejkrem” (ezelölt Crème de Laktaine), és az párszori használat után az arcot bársonymáva és hófehérré teszi. Egy kis tégely 1-20 K. Nagytegely 2 K. Kapható Szücs Róbert gyógyszerárterében.

Színház.

Az Uránia mozgászház hírei.

Az Uránia színház igazgatója közli: Meglepetésszámba mennek az Uránia e heti műsorai. A kedden és szerdán színrekerülő „Borzalmak háza” egy oly szép dráma, mely moziképek között is általános feltűnést kellett. Nagy tűzijáték, kerü ünnepek, balettek és varieté előadások sorozata a gyönyörű film, utána az Uránia új kőtései között mint az első Osiander film szerepel.

Apolló színház igazgatósága közli:
Az átöröklés. E cimen az Apolló színház szerdán és csütörtökön tanulságos drámát mutat be. Budapesten a legelőkelőbb mozgászházak műsorán szerepelt heteken át és mindenütt óriási sikert aratott. Előadások fél 7 és fél 9 órakor. Rendes helyárak.

APRÓHIRDETÉSEK.

— **Azonnal felvétetik** ügyes, jól irni olvasni tudó leány csomagoló-nőnek, Szücs Róbert Városháztéri gyógyszerárterében.

— **A sárpentelei intézőség** takarmányrépat ad ki harmados mévelésre az arra jelentkezőknek. A művelésre szánt terület a székesfehérvári határ tőszomszédságában levő alsósárteén fekszik.

— **Hordeleeresztő** kötelek, egy-egy 20 méter hosszú 7-5 cm. széles, eladó Sütő-u. 28.

— **Nemes krizantim-palánta** különféle színű-fajtából-kapható: Széchenyi-utca 26.

Keresek egy háromszobás urilakást fürdőszobával és a hozzá tartozó mellékhelyiségekkel együtt. Cim a kiadóban.

Hasított száraz akáckarók, háromsarkos és négy-sarkos bo- rovi fenyőkarók, gömb alakú, őli és aprított tűzifa, puha álagyújtófa kötegekben. összes bogrnár szárazmák kaphatók: Róth Jakabnál, Széchenyi utca 81/b. Telefonsz. 278

Utcai és placi árusításra ma gas jutalék mellett elárúsítók kerestetnek. Tízenny even feltélek jelentkehetnek a kiadóhivatalban.

Székesfehérvári sz. kir. város polgármesterétől.

Hatósági hirdetés.

Június havi hatósági hiszt, cukor és szappanjegvek kiosztása a következő sorrendben történik:

Május 29-én délelőtt 8—1 ig Viziváros. Délután 3—7 ig Tóváros.

Május 30-án délelőtt 8—11 ig Belváros.

Május 31-én délelőtt 8—11 ig Palotaváros. Délután 3—7 ig Felsőváros.

Június 1-én délelőtt 8—11 ig Viziváros. Délután 3—7 ig Tóváros.

Június 2-án délelőtt 8—11 ig Palotaváros. Délután 3—7 ig Felsőváros.

Június 3-án délelőtt 8—11 ig Belváros.

Ezután pedig az elmaradtak. Székesfehérvárot, 1907. évi május hó 26 án.

Közélelmészeti ügyosztály.

Apolló - színház.

Szerdán és csütörtön:
május 30 és 31 én:
Amerikai filmszen-
: : záció! : :

Az átöröklés.

Társadalmi dráma 4 felvonásban. A budapesti CORSO-mozgban heteken át játszották óriási sikerrel. Remek kiegészítő műsor. Előadások fél 7 és fél 9-kor. Rendes helyárak.

Uránia színház.

KEDDEN és SZERDÁN, Május hó 29 és 30 án:

RICHARD OSWALD legszenzációsabb filmalkotása

BORZALMAK HAZA.

Bűnügyi történet 4 felv.

Naszut hármásban.

Rendes helyárak.

Előadások fél 7 és fél 9 órakor.